

NRA postuluje zmiany w Kodeksie karnym wykonawczym

- **Naczelna Rada Adwokacka postuluje zmiany w Kodeksie karnym wykonawczym**
- **Chodzi o zmiany, dotyczące prawa skazanego do skargi, zasad kontaktów telefoniczny osadzonych z obrońcami i pełnomocnikami, możliwości telefonicznego kontaktu osadzonych z bliskimi, możliwości dobrowolnego stawiennictwa w zakładzie karnym osób skazanych na karę pozbawienia wolności, zmian w procedurze wstrzymania wykonania orzeczenia, zasad możliwość zmiany przez skazanego typu jednostki penitencjarnej, zasad rozliczania za zużycie energii elektrycznej osadzonych w celach.**
- **Prezydium NRA postanowiło złożyć petycję z projektem nowelizacji Kodeksu karnego wykonawczego do Rady Ministrów, Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej, Senatu Rzeczypospolitej Polskiej, upoważniając do tego adv. Przemysława Rosatiego, prezesa NRA.**
- **Autorami projektu nowelizacji są członkowie Zespołu ds. opiniowania i sporządzania projektów legislacyjnych w zakresie prawa karnego wykonawczego Instytutu Legislacji i Prac Parlamentarnych NRA.**

Projekt ustawy ma na celu uchylenie zmian, które do systemu penitencjarnego wprowadziła ustawa z dnia 5 sierpnia 2022 roku o zmianie ustawy – Kodeks karny wykonawczy oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2022 r. poz. 1855).

Celem projektu nowelizacji jest zapewnienie skazanym odbywającym kary pozbawienia wolności realizację ich elementarnych praw i gwarancji, wynikających nie tylko z przepisów ustawy, ale i Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, a także wiążących Rzeczpospolitą Polską umów międzynarodowych.

Poniżej postulaty:

Prawo do skargi

Chodzi o uchylenie regulacji art. 6 § 3 pkt 4 k.k.w., zgodnie z którym: „Jeżeli wniosek, skarga lub prośba (skazanego – przyp. aut.) są oczywiście bezzasadne - właściwy organ może pozostawić wniosek, skargę lub prośbę bez rozpoznania.”

NRA zwraca uwagę, że nadanie właściwego biegu wnioskowi, skargom i prośbom skazanego ma kluczowe znaczenie dla ochrony osób pozbawionych wolności, w tym również ochrony skazanych przed nieludzkim i poniżającym traktowaniem. Nie ma uzasadnienia dla apriorycznego oceniania zasadności skargi lub wniosku osadzonego, bez nadania mu biegu. Z punktu widzenia gwarancyjnej funkcji wskazanych środków, prymat przydać należy rozwiązaniom chroniącym podstawowe prawa osób skazanych, nawet kosztem nadania biegu incydentalnym skargom, których zasadność może pozostawać wątpliwa.

Kontakt telefoniczny osadzonych z obrońcami i pełnomocnikami.

NRA postuluje powrót do zasad kontaktów telefonicznych skazanych pozbawionych wolności z obrońcami i pełnomocnikami, obowiązujących przed wejściem w życie nowelizującej ustawy z dnia 5 sierpnia 2022 roku o zmianie ustawy – Kodeks karny wykonawczy oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2022 r. poz. 1855), która to ustawa dodała do art. 8 k.k.w. jednostki redakcyjne w postaci § 4, § 5 oraz § 6.

NRA wskazuje, że zapewnieniu osadzonemu gwarancji uzyskania kontaktu z obrońcą lub

pełnomocnikiem co najmniej raz w tygodniu, zostało wypaczone przez praktykę stosowania i w rzeczywistości ograniczono możliwość kontaktu telefonicznego z pełnomocnikiem i obrońcą do jednego telefonu w tygodniu. A to stanowi rażące naruszenie praw osadzonych do obrony. Sytuację pogarsza fakt, że chodzi o jedną próbę rozmowy telefonicznej. Jeśli pełnomocnik/obrońca nie odbierze telefonu, następna próba może zostać podjęta w kolejnym tygodniu.

Aktualna regulacja pozostaje szczególnie dotkliwa dla osadzonych w przypadku krótkich terminów czynności procesowych (np. nałożenia na skazanego w danym postępowaniu 7-dniowego terminu do złożenia pisma, zajęcia stanowiska, uzupełnienia braków formalnych etc.). Nietrudno wyobrazić sobie sytuację, w której skazany dowiadyuje się o konieczności podjęcia wskazanych czynności procesowych już po przewidzianym na dany tydzień terminie kontaktu ze swoim obrońcą lub pełnomocnikiem.

Wstrzymanie wykonania orzeczenia

NRA postuluje uchylenie przepisów, które przewidują, że tylko prokurator może wziąć udział w posiedzeniu w przedmiocie wstrzymania wykonania orzeczenia, którego dotyczy wnioski w postępowaniu wykonawczym, jeżeli wstrzymanie wykonania orzeczenia skutkowałoby zwolnieniem skazanego z zakładu karnego lub aresztu śledczego.

Procedura wstrzymania wykonania orzeczenia ma charakter ekstraordynaryjny. Służy przede wszystkim temu, by sądy mogły szybko reagować na nadzwyczajne przypadki, w których niezwłoczne wykonanie orzeczenia mogłoby doprowadzić do niepożądanych skutków. Wymaganie organizacji posiedzenia w przedmiocie wstrzymania orzeczenia czy też wiążący sprzeciw prokuratorski ewidentnie takich celów nie pomagają realizować. Rozwiązania takie mogą w sposób nieuzasadniony i nieproporcjonalny godzić w istotne dobra skazanego oraz jego najbliższych.

Możliwość dobrowolnego stawienia się do odbycia kary pozbawienia wolności

NRA postuluje zmiany przepisów dotyczących doprowadzenia skazanego do zakładu karnego. W obecnym stanie prawnym nie ma możliwości dobrowolnego zgłoszenia się w wyznaczonym terminie do zakładu karnego. Formalnie nie ma różnicy między osobą zatrzymaną w pierwszym możliwym momencie w miejscu swojego zamieszkania, która oczekiwała na funkcjonariuszy Policji, a osobą która została zatrzymana po latach ukrywania się.

Możliwość zmiany przez skazanego typu jednostki penitencjarnej.

Projektowana zmiana art. 89 § 3 k.k.w. ma na celu skrócenie okresu, po upływie, którego skazani na karę dożywotniego pozbawienia wolności będą mogli zmienić typ jednostki penitencjarnej – w przypadku przeniesienia do zakładu karnego typu półotwartego z 20 (dwudziestu) na 10 (dziesięć) lat, a w przypadku przeniesienia do zakładu typu otwartego z 25 (dwudziestu pięciu) na 15 (piętnaście) lat.

Zmiana ma na celu przede wszystkim realizację funkcji resocjalizacyjnej kary poprzez motywowanie sprawców najcięższych przestępstw do podjęcia pracy nad sobą, determinować w nich chęć zmiany podgrupy klasyfikacyjnej, a następnie również zmiany typu jednostki penitencjarnej, w której będą odbywać karę.

Kara dożywotniego pozbawienia wolności jako najbardziej surowa z kar przewidzianych w polskim porządku prawnym, aby spełniać swój cel resocjalizacyjny, powinna pozwalać skazanemu na zmianę swojej sytuacji w relatywnie niedalekiej przyszłości, tj. osiągnięcie konkretnego celu, motywującego skazanego do pracy nad sobą i przestrzegania reguł panujących w jednostce penitencjarnej.

Co ważne użyte w przepisie słowo „można” nie powoduje, iż po upływie wskazanych okresów skazany automatycznie (ex lege) zmieni jednostkę typu zamkniętego na jednostkę o mniejszym rygorze

Projektowana zmiana ma również na celu wytworzenie większej motywacji po stronie Służby Więziennej do zatrudniania skazanych na karę dożywotniego pozbawienia wolności, początkowo w ramach zakładów zamkniętych, a kolejno w ramach tzw. pracy wolnościowej. Wyniki badań pokazują, że jedynie niewielki odsetek skazanych na najsurowszą z kar przewidzianych w polskim porządku prawnym ma możliwość podjęcia pracy, co pozostaje niezwykle ważne nie tylko z punktu widzenia wspomnianego wcześniej sensu odbywania samej kary, ale i częstokroć także z punktu widzenia zabezpieczenia interesów osób pokrzywdzonych przestępstwem (np. poprzez powiększenie zdolności płatniczych i wypłacalności skazanego odbywającego karę dożywotniego pozbawienia wolności).

Telefoniczny kontakt osadzonych z bliskimi.

NRA postuluje również nowelizację przepisów regulujących prawo osadzonego do kontaktów telefonicznych z osobami bliskimi. Ustawodawca określił minimalną ilość połączeń telefonicznych, jaką może wykonać osoba pozbawiona wolności do członków rodziny, przyjaciół czy też znajomych na poziomie jednej rozmowy telefonicznej w tygodniu. Czas takiego połączenia telefonicznego to 10 minut, niekiedy ze względów technicznych skrócony do ośmiu minut.

Przepisy te utrudniają kontakty z rodziną osadzonym rodzicom, którzy mają kilkoro dzieci. Muszą wybrać to, z którym porozmawiają w danym tygodniu. To ograniczenie jest krzywdzące dla dzieci osoby odbywającej karę pozbawienia wolności.

NRA argumentuje, że odpowiednie interakcje społeczne osadzonych z rodziną, w tym z dziećmi oraz z przyjaciółmi są gwarantem pomyślnego przebiegu procesu resocjalizacji. Utrwalone więzi rodzinne zmniejszają ponadto ryzyko powrotu do przestępstwa. Osadzony posiadający kontakt z rodziną po opuszczeniu jednostki penitencjarnej z wysokim prawdopodobieństwem będzie posiadał stałe miejsce zamieszkania lub pobytu, opiekę osób najbliższych, pomoc w znalezieniu pracy i zaaklimatyzowaniu się w nowych, wolnościowych warunkach codziennego funkcjonowania.

W ocenie NRA, nie ma rzeczywistych przeciwwskazań do tego, aby zwiększyć ilość połączeń wykonywanych przez osadzonych z samoinkasujących aparatów telefonicznych do co najmniej czterech rozmów tygodniowo. T będzie w sposób pozytywny oddziaływać na samych skazanych, ich rodziny, a także przyczyni się do pełnego poszanowania praw dzieci w kontekście realizacji kontaktów z rodzicami pozbawionymi wolności.

Energia elektryczna zużywana przez osadzonych

NRA postuluje uchylenie przepisu art. 110b k.k.w. i innych powiązanych z nim przepisów oraz aktów prawnych. Przepis dotyczy naliczania ryczałtu za zużywaną przez skazanych energię elektryczną. Przyjęta zasada jest w istocie źródłem pozyskiwania przez administrację zakładów karnych środków pieniężnych, które w żadnej mierze nie są spójne z faktycznym zużyciem przez skazanych energii elektrycznej. Ponadto, wskazany wyżej przepis prawa pozostaje w sprzeczności z prawem skazanych do godnego i humanitarnego traktowania.

Projekt przygotował Zespół ds. opiniowania i sporządzania projektów legislacyjnych w zakresie prawa karnego wykonawczego Instytutu Legislacji i Prac Parlamentarnych NRA:

1. adw. Monika Gorząż,
2. adw. Kamil Jadczyk,
3. adw. Piotr Jaszke,
4. adw. Kinga Jaśkiewicz,
5. adw. Katarzyna Kiermasz-Olszewska,
6. adw. dr hab. Szymon Tarapata,
7. adw. Adam Wojtaszczyk.

[\(czytaj uchwałę Prezydium NRA z 18 kwietnia 2024 r.\)](#)

[\(czytaj Petycję NRA\)](#)

[\(czytaj projekt ustawy nowelizującej kkw\)](#)

NACZELNA RADA ADWOKACKA

**POSTULUJE ZMIANY
W KODEKSIE KARNYM
WYKONAWCZYM**